

A hazugság természetrajza

Carlo Goldoni: A hazug című drámája a Latinovits Diákszínpad előadásában

Tisztaság, egyszerűség, természetesség. Goldoni drámája és az előadás közt létrejövő termékeny összhang ezen lényegi alapvetés jegyében fogant. Mű és előadás egymásra találása nehéz folyamat. Nem élhetnek külön életet, nem beszélhetnek el egymás mellett. A próbák során a rendezőnek, Lukácsi Hubának sikerült szigorú és következetes munka által lehántania a fölösleget az előadásról, így a bemutatóra ez az egyszerű történet a diákok őszinte játékával társulhatott; megszületett a csoda.

A darab egyszerűsége leginkább hétköznapi helyzetek, hétköznapi szereplők révén nyilvánul meg, amit finom iróniával talál a szerző. Épp ezért tud a közönség is könnyedén bekapcsolódni a drámába. Színpad és nézőtér közti szakadék megszűnik, a nézők a maguk gyarlóságaira ismernek, magukon nevetnek.

A darab nem egy egyszeri, megismételhetetlen eseményt akar megjeleníteni. Lelio színrelépésében és távozásában benne van, hogy múltban és jövőben egyaránt rabja a hazudozásnak. Sőt, hétköznapiságában a darab kortalanná válik, figyelmeztet, hogy az „ügyes fiúk” minden korban részesei életünknek, és gátlástalanul kihasználják gyengeségünket.

Gál Tibor a színpadon kitűnően azonosul szerepével. Gesztusai, hanghordozása kétséget sem hagy afelől, hogy egy igazi rámenős világfival van dolgunk, aki ideig-óráig látványos szerencsét tud kovácsolni magának, ám bukása mindig utoléri. Kiszólásai révén belelátunk gondolataiba, így érthetővé válik a hazugság természetrajza. Mint egy örvény, úgy húzzák a mélybe az egymást indukáló hazugságok. A hölgyek kegyeiért folytatott támadás a sokat sejtető „...nem hiszem őket betegesen tartózkodónak. Szerencsét próbálok!” felütéssel indul. Ekkor már érezzük, hogy Lelio mélyebb érzelmek nélkül, kalandvágyból játszik. Arlecchino, a szolga éles nyelvvel nem rest egyből feleleveníteni urával kapcsolatos korábbi tapasztalatait. Ám gazdája mellett az ironikus szolga sem tudja megőrizni tisztaságát. A hazugság ragályos betegséggé terjed, amint alkalom adódik rá, enged a csábításnak, és nemtelen módon próbál érdemeket szerezni választottjánál. De közben nem képes levedleni szolgálai mivoltát, így rendkívül ügyetlenül tetszeleg a gavallér szerepében. Tímár Benedek jól alakítja a kritikus, ám mégis cinkos szolgát, aki a viszontagságok ellenére hűen ragaszkodik Leliohoz. Az ő kettejük játékához fűződik a legtöbb humor, amit a lehető legtermészetesebb módon tálalnak.

A kalandor áldozata Balanzoni doktor két lánya, Rosaura és Beatrice. Kiss Emma és Paár Eszter ezúttal féltékeny, rivalizáló kamasz testvérpárt alakítanak. Lelio udvarlása egyből megszédíti őket, és bár számtalan ponton lebuktathatták volna a széltolát, hiúságuk erősebb annál, hogy eldobjanak egy gáláns udvarlót. A két nyugtalan, izgága lány sok fejtörést okoz az őket egyedül nevelő apának (Palenik Gergő), aki fárasztó munkája mellett nem tud kellő figyelmet fordítani rájuk. A helyzetnek ezúttal sem képes ura lenni, az eseménynek sodrásában sokszor maga sem tudja, kinek higgyen.

A világfi hazugságainak legfőbb áldozata sokáig Florindo. Gátlásai miatt nem vállalja fel széptevéseit, így azok sokáig Lelio érdekeit szolgálják. Az Almássy Márton által alakított orvossegéd igazi ellenpontja a kalandornak. Az eszmények világában élő szerelmes ifjú fél egyértelműen közeledni, udvarolni Rosaurának. Szerelme önzetlen, számára már az is elég, ha boldognak látja szeretett hölgyét. Tartózkodása, bátortalansága egyre csak serkenti Leliot, aki számára felfoghatatlan ez az élhetetlenség, csak futó érzelmek hajtják.

A mű jól példázza a hazug sorsát. Bukását nem egy személy okozza, hanem saját hazugságai. Fogadkozásai egyre szánalmasabbá teszik a figurát, már akkor is hazudik, amikor egyáltalán nem lenne rá szüksége. Ha nem hazugságokkal próbált volna célt érni, bizonyára

könnyedén elnyerte volna Rosaura kezét, hisz apja titkon már megegyezett Balanzoni doktorral.

Bár a dráma meseszerűnek tűnik, mégis valóságos. A szereplők mindegyike természetes, tele apró hibákkal. Sőt, ha úgy adódik, ők is elejtenek apróbb hazugságokat, füllentéseket. Elég csak Florindóra gondolnunk, amikor letagadja Ottavio előtt szerelmét, vagy Ballanzonira, amikor valami kitalált indokkal akar visszalépni a házassági ígérettől jobb hozomány reményében. De hibáikkal együtt mégis rokonszenvesek, ellentétben Lelióval, akin teljesen elhatalmasodik a hazudozás. Az igazságot a dráma végén nem egy személy, hanem a sors szolgáltatja. A megtisztulás természetes folyamat. A hazugság önmagát pusztítja el, a hétköznapi, egyszerű emberek pedig kivetik maguk közül a gonoszat.

A dráma kortalan. A haszonleső Leliók ma is itt ólálkodnak körülöttünk, miközben törvényes eszközzé kívánják tenni a hazugságot. De célba csak az ér, aki tiszta és eszményeihez hű marad.

Wettstein Domonkos
(Vianney Szent János osztály)

This document was created with Win2PDF available at <http://www.win2pdf.com>.
The unregistered version of Win2PDF is for evaluation or non-commercial use only.
This page will not be added after purchasing Win2PDF.